

Yargı hizmetinde kalite

MEHMET GÜN02.07.2024 - 08:00
YAYINLANMA01.07.2024 - 15:37
GÜNCELLEME

A-

A+

İstanbul Barosu'nun (2 no'lu baro değil) bir kalite koordinasyon komisyonu kurduğunu ve "Yargıda Kalite" sempozyumları düzenlediğini çoğu avukat bilmiyor! Ben de bir konuşma daveti vesilesiyle öğrendim. "Yapısal Sorunlar ve Çözümler" başlıklı ikincisine konuşmacı olarak katıldığım, bir gün süren sempozyumu çok az sayıda kişinin izlemesi üzücüydü.

Daha sonra sempozyum sırasındaki kayıttan yapılacağı belirtilen yayının, sempozyumun hak ettiği izleyici kitlesine, izlenme sayısına ve özellikle adalet bürokrasisine ulaşmasını dilerim. Çünkü her beş yılda bir başarısız strateji belgesi yayınlanan yargı reformu çalışmalarının başarısı, kaliteli hizmet üretilmesini hedeflemesine ve kalitenin ne olduğunu ölçülebilir ve değerlendirilebilir olarak isabetle belirlemesine bağlı. Yargı hizmetlerinde kalitenin ve kalite unsurlarının ne olduğunu toplumsal bir mutabakatla belirlemek zorunlu. Zira yargı hizmetinde kalite, hizmeti veren hâkim, savcı, avukat ve sair adli görevlileri değil, hizmetin muhataplarını, yani halkı memnun edecek niteliklerin belirlenmesi ve gerçekleştirilmesi ile sağlanabilir.

Genel olarak hizmette kalite unsurları müşterilerin ihtiyacına ne kadar cevap verdiği ile belirlenir. Yargı hizmetlerinde kalite unsurları ülkemizde de genel kabul gören yargı etiği alanındaki uluslararası etik belgelerde, ancak dağınık bir halde yer alıyor. Türk Sanayicileri ve İşinsanları Derneği (TÜSİAD), Yargı Reformu Çalışma Grubu Başkanlığı görevim sırasında dört yıllık bir çalışma ile oluşturduğumuz, iş dünyasının yargı hizmetlerinde kalite talebini ve kalite unsurlarını tanımlayan belgeyi, 2014 yılında kabul ederek yayınladı. Bu hakemli belgeye şu linkten erişilebilir: <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/8243-yargi-hizmetlerinde-kalite-yargi-hizmetlerinde-kalite-talebi-ve-kalite-unsurlari>

Daha iyi Yargı Derneği bu belgeyi daha da geliştirerek, genel olarak herkes için kalite unsurlarını tarif edip, “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” kitabı içerisinde yayınladı. Yargı hizmetlerinde kalite sağlanabilmesi için (i) yargı toplumun ihtiyacına uygun şekil ve çeşitlilikte hizmet üretmeli, etkin ve verimli çalışmalıdır. (ii) Yargı hizmet (yargılama) süreçleri basit, öngörülebilir ve kolay uygulanır olmalıdır. (iii) Yargı, adaleti gerçekleştirme görevini mutlaka yerine getirmeli, asla ödün vermemeli ve adaletin her zaman gerçekleşeceğine dair güven oluşturmalıdır. (iv) Sadece kürsüdeki hâkimler ve savcılar değil, avukatlar ve sair adli görevliler de bilgili, tecrübeli ve tam yetkin olmalı, görevlerini temel yargısal değerlere ve ilkelere uyarak yerine getirmelidir. (v) Yargı hizmetlerini sadece

yargı unsurları vermeli, hizmet idareye, güvenlik görevlilerine bilirkişilere ve benzerlerine delege edilmemelidir. (vi) Yargı önüne gelen olaylarda maddi gerçeği mutlaka tam ve doğru olarak ortaya çıkarılmalı, dürüstlük ilkesini gerçekleştirerek toplumda dürüstlüğü yerleştirmelidir. (vii) Yargı hizmeti harç ve giderleri ile avukatlık ücretleri makul maliyetlerde olmalı, ne adeta bağış yapılıır gibi ucuz ne de hakkaniyete aykırı olarak yüksek olmalıdır. (viii) Yargı hizmetleri her hâlükârda makul hız ve sürede verilmelidir.

Yargı hizmetinin en önemli ve en birinci kalite şartı ise yargının hem organik hem de işlevsel olarak dış ve iç odaklardan tam bağımsız olması, kimseden izin veya icazet almadan görevini özgürce gerçekleştirmesidir. Yargı, yetkilerini ve teminatlarını bağımsız kullanabilir olmakla beraber, kendisi de hukukun üstünlüğüne en üst derecede riayet etmeli, hesap verilirlikte diğer kamu görevlilerine örnek olmalıdır.

Yargı reformu, yargı hizmetinde kaliteyi sağlamayı amaçlamalıdır. Bu amacı gerçekleştirmek için izlenecek yolu açıklayan strateji belgeleri, yargı sistemini, kaliteli hizmet üretmeye yetkin, yeterli, yalın, çevik, şeffaf ve tam hesapverir hale getirmeyi hedeflemeli ve bunun nasıl gerçekleşeceğine dair yolları göstermelidir. Yoksa 2009, 2015 ve 2019 yıllarındaki gibi, güya görevi yapıyormuş gibi görünüp, yasak savmak için eften püften çalışmalarla yargı reformu olmaz!